

Column

‘Dit suggereert dat mensen in Nederland er niet meer zeker van zijn dat de VS garant staan voor hun veiligheid’

Prof. dr. Theo Brinkel is KVMO Hoogleraar Militair-maatschappelijke studies aan de Universiteit Leiden.

De Tweede Vloot van de *US Navy* is in 2020 nieuw leven ingeblazen. Deze eenheid van de Amerikaanse marine was dik tien jaar geleden ontbonden in de verwachting dat zij vanwege de verbeterde verhoudingen met Rusland niet meer nodig was. Maar vanwege de toegenomen toegankelijkheid van het Arctische gebied als gevolg van de opwarming van de aarde, alsmede vanwege de aanwezigheid van Russische onderzeeërs en andere Russische activiteiten aldaar, is de Tweede Vloot nu weer operationeel.

Een recent rapport van Instituut Clingendael laat zien dat Nederlanders zich zorgen maken over de bereidheid van de Verenigde Staten om garant te staan voor de veiligheid in Europa. Het rapport verscheen in september 2020 en ging voornamelijk over polarisatie in de Nederlandse publieke opinie over de dreiging die ervaren wordt vanuit Rusland. In deze *Clingendael Foreign Affairs Barometer* werd meer dan 23.000 mensen gevraagd in hoeverre Rusland een dreiging vormt voor Europa en wat zij dachten over onze verdragsverplichtingen als NAVO-lid.

In het rapport blijkt dat bijna 80% van de ondervraagden vindt dat de volgende stelling aannemelijk of zeer aannemelijk is: ‘De Verenigde Staten zijn steeds minder bereid Europa te beschermen, omdat het vindt dat Europeanen meer moeten doen om hun eigen veiligheid te beschermen.’ Dit suggereert dat mensen in Nederland er niet meer zeker van zijn dat de VS garant staan voor hun veiligheid. Wel blijkt er op basis van deze enquête grote steun te zijn voor de NAVO: 56% van de respondenten steunt de NAVO in geval van een aanval op een van de lidstaten.

Er zijn natuurlijk de nodige redenen voor deze twijfel over de bereidheid van de Verenigde Staten om bij te dragen aan de veiligheid van Europa. Zo heeft de Amerikaanse president Donald Trump verklaard dat de Verenigde Staten hun bijdrage aan de operationele kosten van de NAVO gaan terugbrengen tot het niveau van Duitsland. Zoals bekend vindt hij dat de Europese NAVO-partners niet voldoen aan de afspraak om 2% van hun bruto binnenlands product aan Defensie te besteden. De voormalige veiligheidsadviseur van de Amerikaanse president, John Bolton, vermeldde wat Trump zei toen hij het nieuwe gebouw zag van het NAVO-secretariaat in Brussel: ‘Voor dat geld hadden we beter wapens kunnen kopen.’ Daar had hij, als je kijkt naar de enormiteit van het nieuwe gebouw, best wel een punt.

Daarnaast wil Trump het aantal Amerikaanse militairen dat gestationeerd is in Duitsland terugbrengen van 34.500 naar 25.000. Hij wil daar vooral Duitsland mee treffen, omdat dat land niet voldoet aan de 2-procentsnorm, want mogelijk worden die militairen elders in Europa gestationeerd. Tussen haakjes: ondanks de coronacrisis heeft de Nederlandse regering met Prinsjesdag laten zien dat zij onze defensiebegroting wil laten doorgroeien, zodat wij in 2021 op het niveau van 1,4% gaan komen. Deels komt dat door de voortgaande groei van de defensie-uitgaven, deels door de daling van het bbp. Dat is nog niet genoeg, maar wel een stap in de goede richting.

Ondertussen is het zinvol vast te stellen dat de Amerikaanse Tweede Vloot – die de westelijke en noordelijke Atlantische Oceaan tot haar operatiegebied rekent – dit jaar, zoals gezegd, volledig operationeel is geworden. Ze heeft haar thuisbasis in Norfolk, Virginia, en staat ter beschikking van SACEUR. Voor het zuidelijk en oostelijk Atlantisch gebied en de Middellandse Zee is daar bovendien nog steeds de Amerikaanse Zesde Vloot.

Los van de uitspraken en dreigementen op politiek niveau is het goed acht te blijven slaan op de zichtbare Amerikaanse betrokkenheid op de grond en op het water. Daaruit blijkt op geen enkele manier dat de bereidheid van de Verenigde Staten om garant te staan voor de veiligheid in Europa ter discussie staat. Gelukkig maar.